

## Економічна сутність господарського контролю

У статті розглядаються зміст, складові та економічна сутність господарського контролю.  
**господарський контроль, аудит, ревізія**

**Постановка проблеми та її актуальність.** У сучасних дослідженнях розвитку і удосконалення господарського контролю лишаються не з'ясованими сучасні вимоги до його суб'єктів і об'єктів, а головне, наявна теоретична невизначеність економічної сутності складових господарського контролю. Вищезгадані проблеми і зумовлюють актуальність нашого дослідження.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідженням теоретичних аспектів господарського контролю та його форм займалися провідні вітчизняні науковці: Ф. Бутинець, Я. Гончарук, Л. Кулаківська, В. Немченко, О. Петрик, А. Пшенична, С. Стендер, В. Бондар та ін..

Питанням організації ревізії, аудиту та інших видів контролю присвячені зокрема роботи Б. Усача, який аналізує види і форми контролю, приділяючи особливу увагу методиці проведення ревізії фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій, пропонує класифікацію видів контролю та їх основних функцій, що в черговий раз підтверджує актуальність даного питання.

**Мета дослідження** полягає в осмисленні економічної сутності поняття «господарський контроль».

**Виклад основного матеріалу.** Господарський контроль – це процес спостереження і перевірки господарської діяльності підприємств, яка здійснюється відповідними суб'єктами управління, з метою виявлення відхилень від встановлених параметрів цієї діяльності, законності, достовірності та ефективності здійснених операцій, усунення та попередження негативних явищ і тенденцій.

Сучасний стан розвитку економіки України обумовлює необхідність функціонування великої кількості контролюючих органів. Вони, в силу свого призначення та відповідно до чинного законодавства, здійснюють господарський контроль, проводять ревізії, аудит та перевірки.

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку господарський контроль в Україні за метою та спрямованістю представлено такими складовими:

- перевірка;
- ревізія;
- аудит;
- судово-бухгалтерська експертиза;
- бухгалтерський облік;
- внутрішній контроль.

Крім зовнішнього контролю, на кожному підприємстві обов'язково існує внутрішній. Посадові особи підприємства (керівник, головні спеціалісти, керівники підрозділів) проводять його постійно. Вагомим джерелом інформації для внутрішньогосподарського користування виступає бухгалтерський облік (його контрольна функція).

Існують різні погляди вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів на сутність внутрішнього контролю та його місце в системі управління. На думку одних (Л.П. Кулаковської, Ю.В. Піча), контроль історично обумовлений, а тому мета і завдання його визначаються залежно від способу суспільного ладу держави. Інші (Б.Ф. Усач, В.К. Гіжевський, В.В. Головченко, В.С. Головченко, В.С. Ковальський) вважають, що контроль, це перевірка виконання тих чи інших управлінських рішень, яка сприяє досягненню визначених цілей при оптимальних затратах ресурсів та робочого часу.

Насправді, внутрішній контроль як функція управління охоплює всі сфери діяльності: виробничу, комерційну, інвестиційну, фінансову та ін. і є системою спостереження та перевірки не тільки процесу функціонування і фактичного стану управлінського об'єкта, а й забезпечує максимальний його розвиток у конкретному середовищі ринкових відносин [1].

Наприклад, Кулаковська Л.П., дає таке визначення контролю: контроль – це процес, який забезпечує відповідне функціонування конкретного об'єкта, прийнятий управлінським рішенням і направлений на успішне досягнення поставленої мети [2, С.78].

На нашу думку, контроль – це ефективний засіб попередження та виявлення порушень, метод реалізації управлінських рішень, джерело інформації про позитивні та негативні явища фінансово-господарської діяльності та економічний стан того чи іншого економічного суб'єкту.

На рівні мікроекономіки функціонує фінансово-господарський контроль, який здійснюють Державна контрольно-ревізійна служба і контрольно-ревізійні підрозділи власників капіталу, а також на замовлення останніх – незалежні аудиторські організації [3, С.129].

Складові господарського контролю (аудит, перевірка, ревізія, бухгалтерський облік тощо) відіграють важливу роль у процесі управління підприємством, адже надають необхідну інформацію для прийняття господарських рішень.

**Висновки.** Отже, з економічної точки зору господарський контроль – це ефективний засіб попередження, виявлення і запобігання порушенням законодавства країни. Його метою є аналіз певної документації (в залежності від виду контролю) та надання достовірної інформації про діяльність того чи іншого суб'єкта господарювання.

## Список літератури

1. Стендер С. В. Економічна сутність складових господарського контролю // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/Oif\\_apk/2009\\_1/20\\_Stend.pdf](http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2009_1/20_Stend.pdf).
2. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Основи аудиту: Навч. посіб. – К.: «Каравела» Львів: «Новий світ – 2000», 2002. – 504 с.
3. Редько О.Ю. Аудит в Україні. Монографія / Редько О.Ю. Держ. академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К.: Інформаційно-аналітичне агентство, 2008. – 493 с.

Одержано 10.09.10